

STOWARZYSZENIE ŻYDÓW KOMBATANTÓW
I POSZKODOWANYCH W II WOJNIE ŚWIATOWEJ
ZARZĄD GŁÓWNY
ASSOCIATION OF JEWISH VETERANS
AND VICTIMS OF THE SECOND WORLD WAR
MAIN BOARD

Stowarzyszenie Romów w Polsce
ASSOCIATION OF ROMA IN POLAND
ROMAN KWIATKOWSKI
Prezes Zarządu Głównego · President

14.06.2021, ורשה, אושוויץ, פריז,

לכבוד

מר הייקו מאס, השר הפדראלי לענייני חוץ גב' מוניקה גרוטס, מזכירת המדינה לענייני תרבות

התוכניות להקמת אתר לזכר קורבנות הפשעים הגרמניים על אדמת פולין, כולל בניית מרכז לתיעוד ההיסטוריה הגרמנית בנושא הכיבוש הגרמני, הם יוזמה מבורכת. נושא זה מובל כעת על ידי משרד החוץ הגרמני ו/או מזכירת המדינה לענייני תרבות. אלו הן כמובן יוזמות ראויות, המדגישות את המחויבות להנצחת התקופה הנוראית ביותר בהיסטוריה האנושית. הם נועדו בכדי לשמר את ההיסטוריה הטרגית של הקהילה הפולנית-גרמנית המשותפת שלנו.

למרות זאת, מצערת אותנו העובדה שלדיונים בנוגע לבניית שני אתרי הזיכרון, לא הוזמנו להשתתף נציגים של ניצולי רדיפות השלטון הנאצי. אסירי מחנות הריכוז הגרמניים ובתי הכלא הנאציים ולוחמי תנועות ההתנגדות לנאצים. כל זאת תקף בהחלט גם לגבי מיעוטים, שאינם שייכים לקהילה הפוליטית-חברתית, ובמיוחד לגבי הקורבנות היהודים והצוענים של המדינות הנאציות. הם נרדפו לא בגלל היותם שייכים לקהילה פוליטית מסוימת, אלא בשל האידאולוגיה ההיטלריסטית שהורידה אותם למעמד של "תת-אדם" ולקחה מהם לא רק את הזכות להיות אזרח, אלא גם את הזכות להיות בן אנוש. השמדתם היתה חלק מתוכנית גזענית שיושמה בכל רחבי אירופה, אבל מומשה באכזריות יתרה בשטחה של הרפובליקה הפולנית הכבושה, שם הם חיו, עבדו וניהלו חיי תרבות ענפים ומגוונים שעיצבו את זהותם במשך מאות בשנים.

הזכרון הקולקטיבי של הנרדפים והמדוכאים הללו, מיוצג על ידי עמותות שהופקדו לשמר ולהפיץ אותו. הקמתם של מוסדות זיכרון, צריכה לקחת בחשבון את הפרספקטיבות והחוויות השונות והמגוונות של הניצולים והעמותות הללו. אין אנו יכולים לייצג ולתעד נכונה את זכר קורבנות הכיבוש הגרמני באירופה, מבלי להתחשב בו-זמנית בנקודת המבט ובחוויה האישית של קורבנות הנאצים והניצולים, שחיהם הושפעו מהכיבוש הגרמני בפולין ובחלקים אחרים של אירופה.

זיכרון לא יתאפשר בעתיד, עם חלוף הזמן, אם לא נבטיח את עדויות הנרדפים וצאצאיהם בנוגע לפשעי השואה. צאצאי הקורבנות כבר מתחילים במלאכה המוסרית בהקשר לעדות, על ידי לקיחת אחריות כנגד אדישות חברתית ובעדכון זכרון העבר בימינו אנו. הניצולים מעידים כעדי מוסר על הרוע והסבל שחוו באופן ישיר. הצאצאים מבססים את עדותם על החוויות של הוריהם והורי-הוריהם. הבסיס המוצק והיסודי של עדותם, משתקף ברוח האחריות המוסרית והסולידריות החברתית כחובה בה ההווה והעתיד נובעים מזכרון העבר.

חשיבותם של צאצאי הניצולים והצאצאים, תהייה בעלת משמעות מכרעת בעתיד. כיוון שהם אלו שמעבירים הלאה את זכרון ההרס וההשמדה ומעידים כיצד זה השפיע עליהם, על קרובי-משפחתם ועל הקהילות בהם הם חיו וממשיכים לחיות. רבים מהצאצאים מושפעים מהעברה בין-דורית של הטראומה, הנובעת מהזמן הממושך בו היו נתונים בני משפחותיהם לרדיפה ולהשמדה (דור שני לניצולי השואה). בתקופה זו בה, אחרוני השורדים הולכים מאיתנו, קיימת חובה מוסרית להשמיע ולהדהד את קולם של הצאצאים בכדי לשמר את זכר האסון.

שימור הזכרון והמשכיותו דורשים שילוב של שני גורמים הכרוכים זה בזה: העברת העדויות הלאה והכרה באמיתותן. השתתפותם של הצאצאים בתהליך זה היא חיונית, כיוון שברגע בו הופך זכרון השואה לסיפור השואה, הם אלו שיכולים לספר את סיפורי ההשמדה וזאת ממגוון נקודות המבט והזכרונות השונים ולדייקם, ובכך לצמצם

למינימום את אי-הדיוקים ההיסטוריים ולהציג את האמת ההיסטורית. זוהי נקודת מבט מוסרית של עדויות הניצולים וקורבנות הרדיפה ושל שימורן.

הדורות הבאים יהיו חייבים להתמודד עם מה שמכונה "הדיבר ה-11": לא תהייה אדיש! אתגר זה עומד כבר היום לפתחם של צאצאי הנרדפים והנרצחים בשואה, שואת הצוענים (סינטי ובני רומה) ואלו שהיו עדים לזוועות הכיבוש הגרמני ברחבי אירופה. ילדים ונכדים הם שהופכים לשומרי הזכרון בקהילותיהם ובמגוון דרכים מהווים חלק מהחברה האזרחית כזכרון ואזהרה תמידית: "אשוויץ- לעולם לא עוד, לעולם לא נשכח!" דבר זה מקבל חיזוק בשבועת האסירים המשוחררים, שבועת בוכנוולד: "בניית עולם של שלום וחופש" למען הדורות הבאים.

הניצולים שהשתתפו בוועידה הבינלאומית של האסירים ותנועות ההתנגדות, הובילו בשני העשורים האחרונים את הנחלת זכרון השואה לדור השני והשלישי. דרך שילובם הם הפכו למחוייבים להעביר הלאה את זכרון השואה ושימורו. הם מחוייבים למאבק באנטישמיות, אפליית מינוטים, גזנות וכל שאר הערכים ההומניסטיים. כמו כן למתן עדות בנוגע לשואה, אימת הכיבוש והאחריות האישית, יש כוח להזים בכל עת את זילות והכחשת השואה. עדויות הצאצאים מושתתות על מחויבות פדגוגית, סוציאלית והומניטרית. עם זאת לפעילותם נדרשת תמיכה מוסדית והכרה בעיגון קיום הזכרון.

כולנו תקווה, כי חוסר הנוכחות של הניצולים והצאצאים בתכנון שני המוסדות יתוקן וכי קריאתנו לדיון נרחב בתפקידו העתידי של דור הצאצאים הצעיר, כמשמרי העדויות באירופה, תעורר את העולם כשקולם של הניצולים ידום.

זה מה שמנציח את זכרון קורבנות השואה וכל שאר הקורבנות של שלטון האימה הגרמני באירופה ובעולם. זהו הבסיס החיוני להבטחת דור העתיד שיהיה משוחרר מגזענות ושנאה, יכבד את זכויות המיעוטים ויגן על הרב-גוניות החברתית והערכים המשותפים וישמור על הדמוקרטיה, הסולידריות והערבות ההדדית למען האחר.

אנו רואים את הקריאה המשותפת לשימור העדויות כתרומה לחיזוק השיח בנוגע להיבטים השונים של הזכרון באירופה.

סטניסלב זלובסקי

נשיא מועצת המנהלים,

האגודה הפולנית של אסירים פוליטיים לשעבר בבתי הכלא (PZBWPHWiOK) הכלא ומחנות הריכוז של היטלר

מריאן קלוורי

נשיא הוועד,

התאחדות לוחמים יהודים וקורבנות מלחמת העולם השנייה

רומן קוויאטקובסקי

נשיא הוועד,

איגוד בני רומה בפולין

קמיל מאיחז'אק

המשלחת הפולנית בדירקטוריון, (ICBD) ועדת בוכנוולד-דורה הבינלאומית

תורגם על ידי גילי אנגלשטיין ואגתה מלישבסקה